

TASA-ARVO- JA

YHDENVERTAISUUS-

SUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta eli tasa-arvolaki (609/1986)	4
Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)	5
2. EDELLINEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA	6
3. SELVITYS TASA-ARVOTILANTEESTA	6
3.1. Tilastot sukupuolen mukaan eriteltynä	6
3.2. Erytispiirteitämme	6
3.3. Suunnittelussa käytetyt tietolähteet ja työkalut	7
3.4. Kirjauksia	7
4. SUKUPUOLTEN SYRJIMÄTTÖMYYS JA TASA-ARVON EDISTÄMINEN	8
4.1. Opiskelijavalinnat ja sukupuolten tasa-arvo	8
4.2. Opetuksen järjestäminen ja sukupuolten tasa-arvo	8
4.3. Oppimiserot sekä opintosuoritusten arviointi ja sukupuolten tasa-arvo	8
4.4. Opinto-ohjaus ja opiskeluhoolto ja sukupuolten tasa-arvo	9
4.5. Oppilaitoksen tilat (fyysiset ja sähköiset ympäristöt) ja sukupuolten tasa-arvo	9
4.6. Sukupuoleen perustuvan häirinnän ja seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen	9
4.7. Muita tunnistettuja kehittämiskohteita sukupuolten tasa-arvon toteutumiseksi	9

5. SYRJIMÄTTÖMYYS JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN	10
5.1. Peruste 1:	10
5.2. Peruste 2	10
5.3. Muita yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta tärkeitä kehittämiskohteita	10
6. OSALLISUUS JA SAAVUTETTAVUUS	11
6.1. Osallisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	11
6.2. Suunnitelmakauden toimenpiteet tiivistetysti	11
SUUNNITELMAN TEKEMISEN TUKIMATERIAALI	13

Julkaisija

Vantaan kaupunki

6/2021

Kasvatus ja oppiminen

Kansikuva: Luistelijoita Kanniston koulun kentällä / Sakari Manninen

1. JOHDANTO

Tämän suunnitelman tavoitteena on ohjata henkilöstöämme syrjimättömyyteen ja tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden edistämiseen tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain asettamassa viitekehyksessä. Tässä suunnitelmassa keskitytään toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön eli siihen, miten toimimme syrjimättömästi ja edistämme sukupuolten tasa-arvoa sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta opiskelijoihimme ja yhteistyökumppaneihimme liittyvässä toiminnassamme.

Tämä suunnitelma on täten

- tasa-arvolain 5 a ja 6 c §:n mukainen oppilaitoskohtainen tasa-arvosuunnitelma, joka on laadittu yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa sekä
- yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukainen oppilaitoskohtainen suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta eli tasa-arvolaki (609/1986)

Tasa-arvolaissa on kyse sukupuolten tasa-arvon toteutumisesta. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Tasa-arvolain 4 §:n mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Erityisesti tulee muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista.

Tasa-arvolain 5 §:n mukaan viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän

lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Tasa-arvolain 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;
- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Tasa-arvolain 6 c §:n mukaan viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Tämä on otettava huomioon oppilaitosten tasa-arvosuunnitelmia valmisteltaessa ja tasa-arvoa edistävistä toimenpiteistä päätettäessä.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Syrjintä tarkoittaa sitä, että henkilö, esimerkiksi johonkin vähemmistöön kuuluva ihminen, asetetaan muita huonompaan asemaan jonkin henkilöön liittyvän perusteen takia. Usein moni peruste, mukaan lukien sukupuoli, vaikuttaa samanaikaisesti (moniperusteinen tai risteävä syrjintä).

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Yhdenvertaisuuslaissa on hyvä huomioida myös positiivista erityiskohtelua koskeva 9 §: "Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää."

Kouluilla on lakiin perustuva velvollisuus puuttua syrjintään ja häirintään. Koulujen vastuu puuttua häirintään vahvistuu yhdenvertaisuuslain muutoksella 1.6.2023 alkaen, jolloin koulutuksen järjestäjille tulee nykyistä vahvempi vastuu tunnistaa, puuttua ja poistaa häirintää:

- *Koulun on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin oppilaaseen kohdistuvan häirinnän poistamiseksi. Koulutuksen järjestäjä syyllistyy syrjintään, jos näin ei toimita.*
- *Lisäksi häirinnän määritelmä muuttuu siten, että häirintä voi kohdistua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään.*

2. EDELLINEN TASA-ARVO- JA

YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

Voimassaoloaika:30.9.2019-31.7.2023

Keskeiset kehittämiskohteet olivat ... Opettajat ohjaavat oppilaita pohtimaan ikätasoisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Erilaisuuden kunnioittaminen, toisten kanssa toimeen tuleminen ja kunnioittava suhtautuminen kaikkiin yhteisön jäseniin ovat kasvatuksemme arkipäivää. Opettajat opettavat oppilaita tunnistamaan taustaan ja sukupuoleen liittyviä odotuksia ja luuloja ja oppilaita autetaan ymmärtämään, että heidän ei tarvitse rajoittaa omaa toimintaansa niiden mukaan. Opettajat ohjaavat oppilaita arvioimaan omaa toimintaansa ja sitä, kohdellaanko oppilaita yhdenvertaisesti.

Lyhyt arvio toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista. Luokissa käyty asioita ikätasoisesti läpi.

3. SELVITYS TASA-ARVOTILANTEESTA

3.1. Tilastot sukupuolen mukaan eriteltynä

- Opiskelijamäärät: tyttöjä 215 ja poikia 221
- Ainevalinnat
1.-3. luokilla kaikki opiskelevat kaikkia aineita. 4. -luokalla alkavat valinnaisaineet: taito -ja taideaineet (liikunta, kotitalous, käsityö ja kuvataide), muu valinnainen ja vapaaehtoinen kieli.
- Arvosanat
- Poissaolot

Erityispiirteitämme

- Olemme 1.lk-4.lk koulu
- Opiskelijoiden äidinkielet: suurimmat kieliryhmät ovat venäjä, viro, arabia, somali, albania, ukraina, pienemmät kieliryhmät ovat vietnam, sinhala, singali, kurdi, akan, latvia, puola, ranska
- Koulussa on kaksi valmistavan opetuksen ryhmää

3.2. Suunnittelussa käytetyt tietolähteet ja työkalut

- kouluterveyskysely 2021
- Primus
- opasmateriaali (ks. tukimateriaaleja tämän asiakirjan lopusta)
- Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

3.3. Kirjauksia

- Opetuksen järjestäjä on ohjeistanut ja kouluttanut oppilaitokset tekemään tavy-suunnitelman. Suunnitelman tekemiseen nimetty vastuuhenkilöt.
- Suunnitelman ovat laatineet Päivi Koskinen ja Minna Korhonen
- Suunnitelman voimassaoloaika 1.8.2023-31.7.2024
Suunnitelma käsitellään koko henkilökunnan kesken koulun omassa Veso-päivässä 9.8. 2023.
- Toteutumista seurataan lukuvuosisuunnitelman toteutumista arvioitaessa keväällä 2024 .
- Suunnitelma on osa kaupungin strategisten kärkiä,
- Tiedottaminen tapahtuu vesossa 9.8.2023, sekä lukuvuoden aikana Kestävän kehityksen tiimin järjestäessä oppilaille toimintaa
- Suunnitelma löytyy Drivesta, lukuvuosisuunnitelman linkistä, Vantaan Suomenkielinen perusopetuksen sivustolta.

4. SUKUPUOLTEN SYRJIMÄTTÖMYYS JA TASA-ARVON EDISTÄMINEN

Tavoitteemme on, että kaikilla sukupuolilla on samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet toteuttaa itseään sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan. Tämän toteutumiseksi tarvitaan sekä oman toimintamme syrjimättömyyttä että tasa-arvon edistämistä kaikessa toiminnassa oppilaitoksessamme.

4.1. Opiskelijavalinnat ja sukupuolten tasa-arvo

- Aluekoulu eli oppilaaksiottoalue määrittelee oppilaat
- Opetuspäällikkö määrittelee lähikoulun

4.2. Opetuksen järjestäminen ja sukupuolten tasa-arvo

- Lukuvuonna 2022-2023 on tyttöjä 215 ja poikia 221
1.-3. luokilla kaikki opiskelevat kaikkia aineita. 4. -luokalla alkavat valinnaisaineet: taito -ja taideaineet (liikunta, kotitalous, käsityö ja kuvataide), muu valinnainen ja vapaaehtoinen kieli.
- Tavoitteena rohkaista lapsia omien valintojen tekemiseen, valinnaisaineryhmän kehittäminen ja valintaprosessin selkeyttäminen 3.-vuosiluokalle, suunnittelu syksyyn kevään sijasta. Kysely haluista opettaa valinnaisia jo syksyllä. Oppilaille selkeä esitys valinnaisaineista, jotta ymmärtävät mitä valitsevat.
- Suunnitelman voimassaoloaika 1.8.2023-31.7.2024
- Heta Gustafsson, Minna Korhonen ja Päivi Koskinen

4.3. Oppimiserot sekä opintosuoritusten arviointi ja sukupuolten tasa-arvo

Koulussa on laadittu yhteiset arviointikriteerit kaikkiin oppiaineisiin.

4.4. Opinto-ohjaus ja opiskeluhuolto ja sukupuolten tasa-arvo

1.-4-luokkalaisten koulu, koulussamme ei ole opinto-ohjausta.

Koulussa on YHR-oppilashuoltoryhmä

4.5. Oppilaitoksen tilat (fyysiset ja sähköiset ympäristöt) ja sukupuolten tasa-arvo

- kaksi hissiä, rampit kaikissa koulun rakennuksissa, invavessat, osassa rakennuksissa sukupuolineutraalit vessat, pukuhuoneet sukupuolten mukaan
- perusparannusremontissa mietitään sukupuolineutraaleja ratkaisuja
- 2025->

4.6. Sukupuoleen perustuvan häirinnän ja seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen

- Koululuterveyskysely Vantaalla tulokset osoittavat, että häirintä ei kouluissa ole erityisen yleistä, mutta muualla elämässään lapset kohtaavat häirintää.
- toimenpide tai toimenpiteet
säännöllinen aihepiiriin perehdyttäminen lukuvuoden aikana ja infossa Someturva
- Ohjeet häirintätapaukseen:
Jokainen koulun aikuinen on vastuullinen puuttumaan kohdatessaan sukupuoleen perustuvaa tai seksuaalista häirintää.
 1. puutu välittömästi tilanteeseen, kerro, että käytös ei ole sopivaa ja se on kiellettyä
 2. jos aikuisen puuttuminen ei poista häirintää yhteys kotiin ja tieto oppilashuoltoon

Ohje oppilaille:

Kun huomaat häirintää, kohtaat sitä tai tulet häirityksi koulussa

1. voit pyytää apua kaikilta aikuisilta
2. jos pystyt puutu tilanteeseen, kerro, että käytös ei ole sopivaa ja se on kiellettyä, KERRO MYÖS AIKUISELLE!

- jatkuva seuranta
- jokainen yhteisön jäsen, turvallisuus- ja kriisiryhmälle , sekä YHR:lle tieto tapauksista

4.7. Muita tunnistettuja kehittämiskohteita sukupuolten tasa-arvon toteutumiseksi

Kiinnitetään yhteisössä näihin asioihin huomiota:

- stereotyyppiset käsitykset sukupuolista
- sukupuolten eriytyminen koulutusvalinnoissa ja työelämässä
- sukupuolten tasa-arvon käsittely eri oppiaineissa (kiinnittää myös oppimateriaaleihin huomiota, ml. kuvitus)
- sukupuolittavan kielenkäytön välttäminen (esimerkiksi virkamies > viranhaltija, lakimies > juristi, suurmies > merkkihenkilö jne.)
- henkilöstön tasa-arvo-osaaminen, opettajien tietoisuutta ja osaamista tuetaan ja vahvistetaan

5. SYRJIMÄTTÖMYYS JA

YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN

Olemme arvioineet syrjimättömyyden toteutumista oppilaitoksessamme yhdenvertaisuuslaissa esitettyjen henkilöön liittyvien perusteiden pohjalta. Erityisen huomion ja yhdenvertaisuustyön kohteiksi nostamme seuraavat henkilöön liittyvät perusteet:

5.1. Peruste 1: Kieli ja tausta

Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenä puhuvien oppilaiden määrä kasvaa koulussamme. Sen vuoksi on erittäin tärkeää, että kieleen, kulttuuriin ja taustaan liittyvää yhdenvertaisuutta toteutetaan, eikä syrjintää sallita.

Halutaan, että taustasta riippumatta oppilaat osallistuvat koulun luottamustehtävien hoitamiseen (Välkkärit, Ekot, Gurut ja oppilaskunta).

Perheiden moninaisuuden arvostaminen. Perheet voivat olla sateenkaariperheitä, vanhemmat voivat olla vanhoja, toinen vanhempi voi olla toisessa maassa, maahanmuuttaja tai vammainen, uusio tai yksinhuoltajaperheitä.

5.2. Peruste 2: Sukupuoli

Oppilaita voidaan opettaa tunnistamaan sukupuoleen liittyviä odotuksia ja luuloja ja heitä voidaan auttaa ymmärtämään, että heidän ei tarvitse rajoittaa omaa toimintaansa niiden mukaan. Oppilaiden keskinäistä kunnioittavaa kohtelua voidaan edistää niin, että opettaja puuttuu epätasa-arvoiseen kohteluun oppilaiden välillä ja näyttää itse hyvää esimerkkiä ja tuetaan hyvää kaveruutta.

Vuosiluokilla 3 - 4 olevat oppilaat tulevat entistä tietoisemmiksi omasta sukupuoli-identiteetistään. Tyypillistä on, että oppilaat haluavat sitoutua vahvasti oman sukupuolensa ryhmään. Riskinä on, että ystävyysuhteet tyttöjen ja poikien välillä seksualisoidaan. Tätä seksualisointia voi olla sekä aikuisten että ikätoverien puheessa. Jos oppilas, ei tunne selkeästi kuuluvansa tyttöjen tai poikien ryhmään, hän voi tarvita opettajalta tukea omassa kasvussaan. Opettaja voi kokea epätyypillisen sukupuolen ilmaisun tukemisen haasteellisenä. Vuosiluokat 3 - 4 ovat otollista aikaa vahvistaa oppilaan tasa-arvo-osaamista.

Vuosiluokat 3 - 4 ovat otollista aikaa vahvistaa oppilaan tasa-arvo-osaamista. Oppilaan tulee saada kokea olevansa osa sukupuolten tasa-arvoa edistävää yhteisöä. Tätä tuetaan ottamalla esiin epätasa-arvon kokemuksia ja tekemällä niiden pohjalta muutoksia toimintatapoihin. Oppilaat oppivat arvioimaan, kohdellaanko tyttöjä ja poikia yhdenvertaisesti. Oppilaan tulisi myös pystyä pohtimaan ja arvioimaan omaa toimintaansa sekä tarvittaessa muuttamaan sitä. Opettaja puuttuu oppilaiden keskinäiseen epätasa-arvoiseen käyttäytymiseen. Sukupuolittunutta kiusaamista ja häirintää voidaan ennaltaehkäistä opettelemalla tunnistamaan sitä omassa ja toisten käyttäytymisessä sekä opettelemalla vastustamaan vertaispainetta. (OPH: Tasa-arvotyö on taitolaji.)

5.3. Muita yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta tärkeitä kehittämiskohteita

- ihmisoikeuksien, moninaisuuden ja syrjimättömyyden käsittely eri oppiaineissa
- oppimateriaalien syrjimättömyys (esim. valokuvat)
- Juhlat, retket ja vierailijat
- erilaisten teemapäivien huomioiminen lapsen oikeuksien päivä 20.11. tasa-arvon päivä 19.3.
- positiivisen erityiskohtelun tarve: kohteet ja keinot , tämä kehittämiskohteena kuinka valmistavan oppilaat vastaanotetaan perusopetukseen

6. OSALLISUUS JA SAAVUTETTAVUUS

6.1. Osallisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat kanssakäymisessä muiden ihmisten kanssa. Edistämme osallisuutta ja sen rinnalla tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta seuraavanlaisin toimenpitein:

Oppilaskunnan hallituksessa oppilaat osallistuvat päätöksenteon ja opetuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Luokassa oppilaat taustoista riippumatta osallistuvat ajatusten ja mielipiteiden jakamiseen.

Opettajia koulutetaan kuinka keskustelevalle työotteella ohjataan oppilaita keskustelemaan mielipiteitään syrjimättömällä tavalla.

- asenteellinen, sosiaalinen ja psyykkinen saavutettavuus
- kulttuurinen
- pedagoginen (myös sähköiset oppimisympäristöt)

6.2. Suunnitelmakauden toimenpiteet tiivistetysti

Asia: valinnaisaineiden esitleminen

Mitä teemme: Ennakoidaan valinnaisaineiden valinta jo syyslukukaudella. Tehdään kurssitarjottimet, joiden esittely suunnitellaan ja toteutetaan oppilas lähtöisesti

Kuka seuraa: Kestävä tulevaisuus -tiimi ja Heta Gustafsson

Toteutuminen 12/2023 mennessä

Asia: teemapäivät

Mitä teemme: lastenoikeudet ja tasa-arvonpäivä

Kuka seuraa: Kestävä tulevaisuus -tiimi

Toteutuminen: lukuvuosi 23-24

Asia: syrjimättömyys ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Moninaisten perheiden teemaan.

Kuka seuraa: Kestävä tulevaisuus -tiimi:

Toteutuminen: kevät 2025 mennessä

SUUNNITELMAN TEKEMISEN TUKIMATERIAALI

- Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/talous_ja_strategia/strategia/tasa-arvo_ja_yhdenvertaisuus
- MUKANA! Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö toisella asteella, Opetushallitus
www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/mukana-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuustyö-toisella-asteella
- Tasa-arvotyö on taitolaji, Opetushallitus
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/tasa-arvotyö-taitolaji>
- TASA-ARVOKOMPASSI: Työkalu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun, Rauhankasvatusinstituutti
<https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tasa-arvokompassi-VAKA.pdf>
- Koulu vailla vertaa, Rauhankasvatusinstituutti
https://rauhankasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/02/yhdenvertaisuus_opas_web.pdf
- Oppia kaikille!, Sisäasiainministeriö
<https://yhdenvertaisuus.fi/documents/5232670/5376058/Oppia+kaikille+suomi/09dd5121-d98e-487c-9acf-ee768620da0e/Oppia+kaikille+suomi.pdf>
- Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsitteiden sanasto, THL:n tasa-arvotiedon keskus:
<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/tasa-arvosanasto>
- Miehiä ja naisia – Suomen kielen seksismi ja sen purkaminen, Mila Engelberg, TANE
https://tane.fi/documents/1429808/1854322/TANE_Miehia_ja_naisia_verkko_valmis.pdf/d7b558dc-74ed-4981-0b06-f890ff2973d5/TANE_Miehia_ja_naisia_verkko_valmis.pdf
- Sukupuolten segregaaion lieventämisestä, SEGLI-hanke
<https://www.kaikkienduuni.fi/news/2019/3/8/koulutusaineisto-sukupuolen-mukaisen-segregaation-syyt-ja-keinoja-segregaation-lieventämiseksi>
- <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/tietopaketti-sateenkaarilapsista-ja-nuorista-ammattilaiselle>
- [Johdanto antirasismikoulutukseen - THL](#)
- Keskustelu koko kaupungin ja/tai oman palvelualueen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiantuntijan kanssa 29.3.2023

- Koulutustilaisuus 25.1.2023

